

36 | उचित इन्कमटैक्स की शणांक कैसे करें ?

17 व्यापार अथवा पेशे से लाभ और प्राप्तियाँ Profit & Gains from Business or Profession

17.1 व्यापार एवं पेशे से आशय :

- (अ) व्यापार (Business) धारा 2(13) – व्यापार में शामिल है – किसी भी प्रकार का व्यवसाय (Trade), वाणिज्य (Commercial) एवं निर्माण (Maintenance), या इसी प्रकृति का कोई भी साहस या उपकरण।
(ब) पेशा (Profession) – सामान्य रूप से पेशे से आशय ऐसे आर्थिक कार्यों से है, जिनके लिये विशिष्ट ज्ञान या शारीरिक मानसिक योग्यता की आवश्यकता होती है।

जैसे – वकील, अंकेक्षक, कर सलाहकार, डॉक्टर, दलाल, कमीशन ऐजेन्ट, बीमा एजेंसी आदि।

17.2 व्यापार अथवा पेशे शीर्षक के अंतर्गत कर योग्य आय : व्यापार अथवा पेश से लाभ एवं प्राप्तियों में निम्न शामिल हैं

- ☞ इसके अंतर्गत वस्तु के क्य-विक्रय, निर्माण, मूर्ति, आर्थिक सेवायें तथा पेशों एवं कार्यों से लाभ एवं प्राप्तियों आदि।
- ☞ व्यापार अथवा पेशे से प्राप्त क्षतिपूर्ति या कोई भुगतान तथा साक्षेदारी फर्म से प्राप्त कोई वेतन, ब्याज आदि।
- ☞ सट्टे के व्यवहारों से प्राप्त आय,(परन्तु सट्टे के व्यवहारों से हानि सामान्य आय से अलग रखी गई है)।
- ☞ शेयर प्रतिभूतियों के क्य-विक्रय यदि व्यापार के रूप में किया जाता है, तो लेन-देन के लाभ या हानि की गणना इस शीर्षक में की जाएगी, (लेकिन शेयरों से प्राप्त लाभांश इस शीर्षक के अंतर्गत आय नहीं मानी जाएगी)।
- ☞ उपरोक्त के अलावा व्यापारिक संघों की आय, कीमेन बीमा पालिसी की रकम, आयात-निर्यात के संबंध में कुछ विशिष्ट प्राप्तियाँ सहायता, दलाली, कमीशन आदि।

17.3 व्यापार अथवा पेशे से लाभों के संबंध में महत्वपूर्ण तथ्य :

- ☞ करदाता द्वारा स्वयं व्यापार चलाना आवश्यक नहीं है, उसकी ओर से अन्य कोई भी व्यक्ति व्यापार चला सकता है।
- ☞ व्यापार वैध हो या अवैध, दोनों ही प्रकार के व्यापारिक लाभ एवं प्राप्तियाँ इस शीर्षक के अंतर्गत कर योग्य होगें, जैसे – सट्टे, तस्करी के व्यापार के लाभ।
- ☞ व्यापार अथवा पेशे के शीर्षक में हानि को भी मान्य किया जाता है, तथा इसका समायोजन अन्य शीर्षों से होने वाली आय से किया जाता है, तथा समायोजित नहीं होने की स्थिति में आगामी वर्षों में होने वाली व्यापार की आय से समायोजन के लिए आगे ले जाया जा सकता है।
- ☞ अनुमानित लाभों या काल्पनिक लाभों पर कर नहीं लगता ।

17.4 અસીકૃત કટૌતિયો : વ્યાપાર અથવા પેશો કે લિએ હોને વાલે વ્યયોં મેં સે, કુછ મુખ્ય નિમ્નલિખિત વ્યય, આય મેં સે કટૌતી યોગ્ય નહીં હોતે :

પ્રત્યક્ષ કરોં કા ભુગતાન: આયકર તથા ધન કર, કે લિએ કિયા ગયા ભુગતાન તથા ઇનસે સંબંધિત કોઈ અર્થદંડ એવં બ્યાજ |

પૂંજીગત વ્યય	: સ્થાયી સંપત્તિયોં (ભૂમિ, ભવન, કાર આદિ) કે લિયે કિયા ગયા પૂંજીગત વ્યય
અર્થદંડ	: કિસી ભી પ્રકાર કા અર્થદંડ, ચાહે વહ પ્રત્યક્ષ—અપ્રત્યક્ષ કરોં, વૈધ—અવૈધ વ્યાપાર સે સંબંધિત હો
પૂંજીગત હાનિ	: કિસી પૂંજીગત સંપત્તિ કો બેચને સે હોને વાલી હાનિ
વ્યવિતગત વ્યય	: કરદાતા કે વ્યવિતગત વ્યય, ઘરેલૂ વ્યય, જીવન બીમા પ્રીમિયમ, આદિ વ્યય
રિશ્ટેડારોં કો ભુગતાન	: યદિ કરદાતા દ્વારા વ્યાપાર અથવા પેશો કે અંતર્ગત કિસી રિશ્ટેડાર યા સહયોગી સંસ્થા કો ઉચિત રાશિ સે અધિક ભુગતાન કિયા જાતા હૈ, તો ઐસી રાશિ
સ્વયં કી પૂંજી પર બ્યાજ	: યદિ વ્યાપાર કા સ્વામી, સ્વયં કી પૂંજી યા ઋણ પર કોઈ બ્યાજ, ખાતે મેં ડેબિટ કરતા હૈ, તો ઐસી રાશિ
રોકડ મેં ભુગતાન	: ધારા 40A(3) કે તહત વ્યાપાર મેં એક સમય મેં, એક વ્યક્તિ કો, કિસી વ્યય કા કોઈ ભુગતાન રૂ. 20,000 રૂ. સે અધિક હોને પર, કાસ ચેક યા બૈંક ડ્રાફ્ટ દ્વારા કિયા જાના ચાહિએ, લેક્નિન યદિ એસે ભુગતાન નગદ મેં કિયા જાતા હૈ, તો ઐસા ભુગતાન કા પૂરા 100% ભાગ અસીકૃત હોગા, યહ દિનાંક 1 અપ્રેલ 2007 કે બાદ કિયે જાને વાલે ખર્ચ પર લાગુ હોગા

17.5. સ્વીકૃત કટૌતિયાં (Expressly Allowed Deduction ધારા 30 સે 37)

કટૌતી યોગ્ય ખર્ચ : વ્યાપાર અથવા પેશો કે લિએ હોને વાલે વ્યયોં મેં સે, કુછ મુખ્ય નિમ્નલિખિત વ્યય, આય મેં સે કટૌતી યોગ્ય હોતેં હૈને અથવા નિમ્ન મર્દોં મેં કિએ ગાએ ખર્ચોં કો આય સે કટૌતિયોં (Deduction) કે રૂપ મેં ઘટાયા જા સકતા હૈ |

ધારા	સ્વીકૃત કટૌતિયાં (Expressly Allowed Deduction)
ધારા 30	ભવન સંબંધિત વ્યય – વ્યાપાર અથવા પેશો કે ઉપયોગ મેં આને વાલે ભવન કા કિરાયા, મરમ્મત, રખરખાવ, સ્થાનીય કર, બીમા આદિ સંબંધિત વ્યય
ધારા 11	વ્યાપાર પેશો કે કામ મેં આને વાલી મશીન, પ્લાંટ, ફર્નીચર કે મરમ્મત તથા સંપત્તિયોં કે બીમા આદિ સંબંધિત વ્યય
ધારા 32	હાસ (Depreciation) – વ્યાપાર અથવા પેશો મેં પ્રયુક્ત હોને વાલી સંપત્તિયોં, મશીન, પ્લાંટ, ફર્નીચર, વાહન, અમૂર્ત સંપત્તિયોં (પેટેણ્ટ, કાપીરાઇટ, ટ્રેડમાર્ક) આદિ કે અપલિખિત મૂલ્ય પર (નિર્ધારિત દર સે હાસ (Depreciation) કી કટૌતી નિમ્નલિખિત શર્તોં કી પૂરી હોને પર માન્ય હૈ <ul style="list-style-type: none"> • સંપત્તિ પર સ્વામિત્વ કરદાતા કા હોના ચાહિએ • સંપત્તિ વ્યવિતગત કાર્યો કે ઉપયોગ મેં નહીં આની ચાહિએ • યદિ સંપત્તિ ઉપયોગ કી અવધિ, ઉસ વર્ષ મેં 180 દિન સે કમ હૈ તો 50 પ્રતિશત હાસ કી કટૌતી • સંપત્તિ કા વિત્તીય વર્ષ કે અંતિમ દિન (31 માર્ચ) વિદ્યમાન હોના આવશ્યક હૈ
ધારા 35 (AC)	સામાજિક એવં આર્થિક કલ્યાણ કે યોજનાઓં પર કિયા ગયા વ્યય
ધારા 35(CCA)	અનુમોદિત ગ્રામ વિકાસ કાર્યક્રમ પર કિયા ગયા વ્યય
ધારા 35(CCB)	પ્રાકૃતિક સંસાધનોં કે સંરક્ષણ યા વન રોપણ હેતુ કિસી અનુમોદિત સંસ્થા કો દી ગઈ રાશિ
ધારા 35 (D)	પ્રારંભિક વ્યય :– વ્યાપાર પ્રારંભ કે પૂર્વ કિયે ગયે વ્યય પર, 5 બરાબર વાર્ષિક કિશ્તોં મેં, આગામી 5 વર્ષ તક કટૌતી માન્ય હોગી પરંતુ પ્રારંભિક વ્યય, પ્રોજેક્ટ કી લાગત કા 5% સે અધિક નહીં હોના ચાહિએ

38 | उचित इन्कम्टैक्स की शणांक कैसे करें ?

धारा 36	<p>अन्य कटौतियाँ</p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ माल की क्षति विनाश की जोखिम से बचने के लिए कराये गये बीमा की प्रिमीयम, ☞ कर्मचारियों के स्वास्थ्य बीमा प्रिमीयम, तथा कर्मचारियों को दिया गया बोनस एवं कमीशन, ☞ अनुमोदित ग्रेचुटी फण्ड में नियोक्ता का अंशदान, ☞ प्रमाणित प्राविडेण्ट फण्ड या सुपरएन्युएशन फण्ड में नियोक्ता का अंशदान, ☞ व्यापार अथवा पेशे से संबंधित डूबत ऋण (Bad Debt) (परन्तु यदि पुराना स्वीकृत डूबत ऋण वापस मिला हो, उसे व्यापार की आय मानी जाएगी) ☞ कंपनी द्वारा अपने कर्मचारियों में परिवार नियोजन के प्रोत्साहन के संबंध में किया गया आयगत व्यय, पूर्णरूप से स्वीकृत तथा पूँजीगत व्यय 5 वर्षों में, 1/5 भाग प्रतिवर्ष की दर से स्वीकृत। ☞ अनुमोदित वैज्ञानिक अनुसंधान संस्था, विश्वविद्यालय, महाविद्यालय आदि को अनुसंधान के लिये दिये गये राशि का 125 % कटौती के रूप में मान्य। चाहे अनुसंधान करदाता के व्यापार से संबंधित ना हो। ☞ व्यापार अथवा पेशे से संबंधित दिया गया दान या चंदा।
धारा 37	<p>करदाता के व्यापार या पेशे के संचालन में आवश्यक व्ययों के संबंध में सामान्य कटौतियाँ निम्नलिखित हैं।</p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ क्रय—विक्रय अथवा निर्माण के संबंध में व्यय, रॉयल्टी, व्यापार के लिए आर्डर हेतु कमीशन। ☞ व्यापार को चलाने के संबंध में दैनिक सामान्य व्यय, तथा वैधानिक व्यय जो व्यापार या पेशे से संबंधित हो। ☞ ट्रेडमार्क रजिस्ट्रेशन तथा ट्रेडमार्क की रक्षा के लिए, किये गये कानूनी व्यय। ☞ अतिथि एवं अवकाश गृहों, ग्राहकों एवं व्यापार के अतिथियों के मनोरंजन/आवभगत पर व्यय। ☞ नया टेलीफोन लगवाने का व्यय एवं डिपॉजिट की रकम। ☞ अभिकर्ताओं को कमीशन, हर्जाना, आदि
धारा 37	<ul style="list-style-type: none"> ☞ उद्घाटन, दीपावली आदि पर व्यय जैसे:-रंगाई, पोताई, रोशनी, कर्मचारियों को इनाम आदि। ☞ उपरोक्त व्ययों के अलावा अन्य कोई ऐसा व्यय को व्यापार या पेशे से संबंधित हो, स्वीकृत माना जाएगा। ☞ विक्रय कर तथा विक्रय कर विलंब से सभ भुगतान करने पर व्याज के रूप में अर्थदण्ड, स्थानीय (व्यावसायिक) कर, अपील के व्यय की रकम, आबकारी शुल्क के भुगतान के लिए आयोजन। ☞ कर्मचारी को नौकरी से हटाने के लिए दी गई क्षतिपूर्ति, कर्मचारी को दुर्घटना की दशा में दी गई क्षतिपूर्ति तथा पेंशन ग्रेचुटी की रकम, श्रम कल्याण पर किया गया व्यय, व्यवसाय के लिए अनिवार्य चंदे की रकम। <p>व्ययों के अलावा कुछ हानियाँ ऐसे होती हैं जो व्यापार या पेशे की आय में से कटौती योग्य होती है</p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ कर्मचारी द्वारा रोकड़ का गबन करने पर हानि, चोरी डकैती आदि से रोकड़ या माल की हानि ☞ युद्ध, प्राकृतिक विपदा आदि कारणों से रहतिये का नष्ट होना, अग्रिम रकम डूबने से हानि <p>शर्तें :- धारा 37 के अंतर्गत छूट प्राप्त करने के लिए व्यय को, निम्न प्रकृति का नहीं होना चाहिए:- जो धारा 30 से 36 तक के अंतर्गत आता हो, व्यय का पूरी तरह आयगत होना, व्यय करदाता के व्यवसाय से संबंधित होना, व्यय करदाता का निजी ना होना, व्यय गत वर्ष में देय होना, व्यय किसी भी कानून के अंतर्गत वर्जित।</p>
धारा 37(2B)	<p>विज्ञापन (आयगत व्यय) पर किया गया व्यय पूर्णतः स्वीकृत होता है, परंतु राजनैतिक पार्टी की स्मारिका, ब्रोसर, या पाम्पलेट आदि पर प्रकाशित विज्ञापन (पूँजीगत व्यय) पर किया गया व्यय पूर्णतः अस्वीकृत होता है। कर सलाहकार, अंकेक्षक, वकील आदि को पारिश्रमिक के रूप में, दी गई सम्पूर्ण राशि कटौती योग्य होगी।</p>
धारा 43B	<p>कुछ व्यय वास्तविक भुगतान (वित्तीय वर्ष में) की दशा में ही कटौती योग्य</p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ किसी भी प्रकार के सरकारी कर तथा संस्थागत ऋण पर व्याज। ☞ कर्मचारी से संबंधित फण्ड में अंशदान तथा कर्मचारियों को देय बोनस कमीशन।

17.6 ખાતે રખના (Maintenance of Accounts) કિસે આવશ્યક હૈ ?

વ્યાપાર અથવા પેશો સે કર યોગ્ય આય કી ગણના કા મહત્વપૂર્ણ આધાર કરદાતા દ્વારા રખે જાને વાલે ખાતે હોતે હુંને હૈ। પેશેવર વ્યક્તિયોં એવં વ્યાપારિયોં કે લિએ ખાતે રખને કા આધાર (Basic) ધારા 44AA કે તહત ભિન્ન-ભિન્ન હૈ, જો નિમ્નાનુસાર હૈ:-

વિશિષ્ટ પેશેવર વ્યક્તિ (Professionals) કે લિએ

એસે વ્યક્તિ જો, કાનૂન (Law), ચિકિત્સા (Medicine), ઇન્જીનિયરિંગ, આર્કિટેક્ટ, ખાતે(Accounting), તકનીકી સલાહકાર (Technical Consultancy), ઇંટીરિયર ડેકોરેશન, ફિલ્મ કલાકાર (Film Artist) અધિકૃત પ્રતિનિધિ (Authorised Representative), કંપની સેકેટરી યા સૂચના પ્રોફ્યુઝનીકી કે ક્ષેત્ર મેં પેશા કરતે હૈ, વિશિષ્ટ પેશો કી શ્રેણી મેં આતે હુંને હૈ।

પેશા કરને વાલે એસે વ્યક્તિ, જિનકી વિત્તીય વર્ષ કે દૌરાન 1,50,000 રૂ. સે અધિક પ્રાપ્તિ હોને કા અનુમાન હૈ, યા લગાતાર પિછલે તીન વર્ષો મેં સે કિસી એક વર્ષ કી વાર્ષિક પ્રાપ્તિયો 1,50,000 રૂ. સે અધિક રહી હો, ઇન્હે વિશિષ્ટ પુસ્તકેં રખના આવશ્યક હૈ। ઇન્હેં અપને ખાતે કેવળ ઇસ તરહ સે રખને હોંગેં, જબ આવશ્યક હો કર નિર્ધારણ અધિકારી ઉનકી કર યોગ્ય આય કી સહી ગણના કર સકેં।

પેશા કરને વાલે એસે વ્યક્તિ જિનકી વિત્તીય વર્ષ કે દૌરાન 2,00,000 યા ઉસસે અધિક પ્રાપ્તિ હોને કા અનુમાન હૈ, યા ઉસસે લગાતાર પિછલે તીન વર્ષો મેં સે કિસી એક વર્ષ કી વાર્ષિક પ્રાપ્તિયો 2,00,000 રૂ. સે અધિક રહી હો, તો ઉનકે લિએ નિર્ધારિત પુસ્તકેં તથા પ્રપત્ર નિમ્ન પ્રકાર હૈ :

- ⇒ રોકડ બહી (Cash Book)
- ⇒ ખાતા બહી (Ledger)
- ⇒ ચિકિત્સકોં કે લિએ અતિરિક્ત પુસ્તકેં તથા પ્રપત્ર
- ⇒ ખર્ચોં કે લિએ પ્રાપ્ત બિલ યા રસીદ (500 રૂ. સે અધિક), 25 રૂ. સે અધિક બિલોં તથા રસીદોં કી કાર્બન પ્રતિયો ।
- ⇒ જર્નલ (Journal), યદિ ખાતે વ્યાપારિક પદ્ધતિ પર રખે જાતે હુંને હૈ ।

નોટ: Books of A/c & Document કો કર નિર્ધારણ વર્ષ કી સમાપ્તિ કે બાદ, છ: વર્ષો તક, સુરક્ષિત રખના આવશ્યક હૈ ।

વ્યાપારિયોં એવં અન્ય પેશેવર વ્યક્તિયોં કે લિએ

એસે વ્યક્તિ, જિનકી વિત્તીય વર્ષ કે દૌરાન યા લગાતાર પિછલે તીન વર્ષો મેં વ્યાપાર કી આય 1,20,000 રૂ. સે અધિક રહી હો, યા રહને કા અનુમાન હો અથવા કુલ બિકી યા સકલ પ્રાપ્તિયો 10 લાખ રૂ. સે અધિક હો, યા હોને કા અનુમાન હો, ઉન્હેં ખાતે ઇસ પ્રકાર રખને ચાહિએ, કી કર નિર્ધારણ અધિકારી ઉનકી કર યોગ્ય આય કી સહી ગણના કર સકે તથાપિ આયકર વિભાગ દ્વારા કૌન—કૌન સે ખાતે રખના આવશ્યક હૈ, નિર્ધારિત નહીં કિયા ગયા હૈ, ફિર ભી નિમ્ન ખાતેં, પુસ્તકેં તથા પ્રપત્ર રખે તો બેહતર હોગા :—

- ⇒ રોકડ બહી (Cash Book), ખાતા બહી (Ledger)
- ⇒ ખર્ચોં કે લિએ પ્રાપ્ત બિલ યા રસીદ
- ⇒ જર્નલ, યદિ લેખ વ્યાપારિક પદ્ધતિ પર રખે જાતે હુંને હૈ ।
- ⇒ બિલોં તથા રસીદોં કી કાર્બન પ્રતિયો

નોટ: Books of A/C & document કો કર નિર્ધારણ વર્ષ કી સમાપ્તિ કે બાદ, છ: વર્ષો તક, સુરક્ષિત રખના આવશ્યક હૈ । યદિ કરદાતા નિર્ધારિત ખાતેં નહીં રખતેં હુંને, ઉન્હે ધારા 271A કે તહત 25,000 રૂ. કી પેનાલ્ટી લગાઈ જા સકતી હૈ ।

અન્ય વ્યાપારિયોં એવં પેશેવર જો ઉપરોક્ત શ્રેણી મેં નહીં આતેં, ઉન્હે ઉપરોક્તાનુસાર ખાતેં રખના આવશ્યક નહીં । પરન્તુ રોકડ બહી (Cash Book), ખાતા બહી (Ledger) અવશ્ય રખના ચાહિએ । ફુટ્રેક્ટર, કાંટ્રેક્ટર, વ ટ્રાન્સપોર્ટ વ્યવસાય કરને વાલે વ્યક્તિ જો અનુમાનિત આય યોજના ધારા 44 કે તહત (દેખો પૃષ્ઠ પર 35 વર્ણિત) અપની આય નિર્ધારિત દરોં સે કમ આય કલેમ કરતેં હુંને, તો ઉન્હેં ભી ઉપરોક્તાનુસાર સખી ખાતેં રખના હોગા ।

40 | उचित इनकम्टैक्स की शणना कैसे करें ?

17.7 लेखा विधि का आधार (Methods of Accounting) धारा 145

व्यापार अथवा पेशे से आय की गणना हेतु, करदाता को यह विकल्प रहता है, कि या तो वह वाणिज्यिक पद्धति (Mercantile System) खाता रखे या रोकड़ पद्धति (Cash System) से। परन्तु करदाता जो पद्धति एक बार अपना लेता है, वही पद्धति उसे भविष्य में भी अपनानी होती है। वाणिज्यिक पद्धति में करदाता लाभ या हानि की गणना, उपार्जित, अनुउपार्जित, अदत्त, पूर्वदत्त आदि समायोजन को ध्यान में रखकर करता है। जबकि रोकड़ अपने खाते रोकड़ की वास्तविक प्राप्ति एवं भुगतान पर ही करता है।

उदाहरण 2 एक करदाता (कमीशन एजेन्ट) ने वर्ष 2012–13 में 2,10,000 रु. कमीशन प्राप्त किया, जिसमें वर्ष 2011–12 में होने वाले कार्य के 14,000 रु. कमीशन शामिल है, इसके अलावा एक अन्य व्यक्ति से 26,000 रु. कमीशन अर्जित हो चुका है, लेकिन भुगतान 31.03.2013 तक प्राप्त नहीं हुआ है। इस करदाता ने दुकान किराए के रूप में वित्तीय वर्ष के 8 माह के किराया का भुगतान 8,000 रु. कर दिया है, जबकि 4 माह का किराया देना अभी शेष है, तो आयकर की गणना करें।

हल: करदाता अपने विकल्पानुसार आय की गणना, निम्न दोनों पद्धतियों में से, किसी पद्धति में कर सकता है:—

वाणिज्यिक पद्धति (Mercantile System)	रोकड़ पद्धति (Cash System)
1. कमीशन =वर्ष में वास्तविक प्राप्ति –अग्रिम +अर्जित $2,22,000 = 2,10,000 - 14,000 + 26,000$	1. कमीशन = वित्तीय वर्ष में वास्तविक प्राप्त 2,10,000
2. किराया = वर्ष में वास्तविक भुगतान + देना बाकी $12,000 = 8,000 + 4,000$	2. किराया = वित्तीय वर्ष में वास्तविक भुगतान 8,000
3. कुल आय = आय(कमीशन से)–खर्च (किराए के रूप में) $2,10,000 = 2,22,000 - 12,000$	3. कुल आय = आय (कमीशन से) – खर्च (किराए) में = $2,10,000 - 8,000$ = 2,02,000 रु.
4. कुल आय पर देय आयकर = 1,000 रु.	4. कुल आय पर देय आयकर = 200 रु.

17.8 बही खातों का अनिवार्य अंकेक्षण (Compulsory Audit of Accounts) कब जरूरी ?

आयकर अधिनियम की धारा 44AB के तहत, यदि किसी व्यापारी करदाता की वित्तीय वर्ष में कुल बिकी या सकल प्राप्तियाँ 1 करोड़ रु. तथा पेशे से आय की दशा में कुल प्राप्तियाँ 50 लाख से अधिक हो, तो बही खातों का चाटर्ड एकाउण्टेन्ट से अंकेक्षण कराना अनिवार्य है। यदि करदाता फुटकर (Retail) व्यापारी है, और उसकी बिकी 200 लाख रु. तक, या इससे कम है तो उसे अनुमानित आयकर जमा योजना के तहत आयकर का निर्धारण कर, आयकर चुकाना होगा। यदि वह इस दर से कम आय या हानि दर्शाता है, तो हिसाब किताब का अंकेक्षण कराना अनिवार्य होगा। यही नियम टेकेदारों, एवं ट्रान्सपोर्ट ऑपरेटरों के अंतर्गत आने वाले करदाताओं पर भी लागू होंगे।

17.9 घिसाई भत्ते की दरें (Rate of Depreciation)

विवरण	वर्ष 2004–05 में	वर्ष 2005–06 से लागू
व्यवसाय से संबंधित बिल्डिंग	10 %	10 %
फर्नीचर	15 %	10 %
मशीनरी और प्लांट	25 %	15 %
मोटर कार	20 %	15 %
कम्प्यूटर	60 %	60 %